

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

81. An sponsiones cum conditione illicita sint licitæ? Et an lucrum
acquisitum ex huiusmodi sponsionibus sit ex obligatione restituendum? Et
quid, si sponsio ita fuerat. Si Turca hoc anno ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

§. 1. Negatiuam sententiam docet Sanchez in opusc. lib. 1. c. 8. dub. 16. n. 2. quem adduxi in p. 4. Quia cum omnibus his tribus est dubius de futuro euentu, & sicut potest à quolibet lucrari, ita potest cum quolibet perire.

2. Sed affirmatiuam sententiam præter Doctores, quos ego adduxi tenet nouissime me citato Trullench in Decal. 10. 2. lib. 7. c. 27. dub. 6. n. 1. quia cum in tali casu vnus solum potest obtinere Cathedram, & sic qui spondit potest solum perdere centum, & lucrari bis centum. Ergo non adest in hoc contractu æqualitas. At his non obstantibus puro sententiam Sanchez esse probabilem, quam nouissime me citato tenet Cardinalis Lugo de iust. tom. 2. disp. 3. i. sect. 6. n. 86. & 87.

RESOL. LXXIX.

An quando qui vult spondere maiorem summam quam aliter collator, possit illam lucrari: Ex p. 7. tr. 9. Ref. 65.

§. 1. Hoc dubium tangit Philarcus de offi. Sacerd. 10. 2. p. 2. lib. 5. c. 2. & ad illud me citato affirmatiue respondet Machadus de perfect. Confess. tom. 1. lib. 3. p. 5. 2. 7. docum. 3. n. 2. vbi sic ait: El contrario de apuestas es licito, y iusto, con tal, que conste de las condiciones siguientes.

1. La primera, que sea la incertidumbre de lo acontecimiento igual en entrambos. La segunda, que aya tambien igualdad, en la cantidad, quo se apuesta: de manera, que no apueste vno mas cantidad que otro. Si bien algunos Autores sienten, que no es ilicito, quando voluntariamente, si sin engano quiere la vna de las partes apostar mas que la otra, v.g. de dos ducados contra vno; por que segun principio de Derecho: Volens, & consentiens nulla fit iniuria. Ita ille.

RESOL. LXXX.

An si Petrus spondeat cum Paulo, quod illum salu, vel cursu superabit, si postea Petrus non vult currere, teneatur soluere sponsonem: Ex p. 7. tr. 9. Resol. 66.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Azorius 10. 1. lib. 1. c. 19. dub. 8. & Filiucius 10. 2. tract. 37. r. 1. n. 18. cui addo Bonacinam de rebus. disp. 2. 9. punct. 1. n. 18. & Faust. in Spec. Confess. disp. 3. 2. 7. 4. 5. vbi sic ait: Quid si inter Titium, & Ioannem facta sit sponso, quod Petrus currendo vel saltando vincet Ioannem, & deinde Ioannes nollet currere, aut saltare, An Ioannes obligetur soluere quod est in sponsonem depositum.

2. Respondeo teneri. Et ratio huius est, quia eo ipso quod per Ioannem stat, quod cursus non fiat, censetur impleta conditio. Sicut si emissem à piscatore iactum retis, & piscator nollet rete iacere, teneatur vel rete iacere, vel mihi reddere pretium solutum: sic etiam Ioannes vel teneatur currere, vel sponsonem soluere. Ita ille.

3. Sed Lugo de iust. tom. 2. disp. 3. 1. sect. 6. n. 89. putat circa presentem difficultatem distinguendum esse: nam hæc concertatio potest fieri, vel per modum mere sponsonis, quæ Italicè appellatur, scommessas Gallicè, gagenre, Hispanicè verò, apuesta. Differentia autem videtur esse inter ludum, & sponsonem; nam in contractu ludis licet ludo incepto, non possit ludens resilire ante finitam illam saltem sortem, vel comissionem inceptam, nondum tamen incepto ludo, possunt semper non ludere, nec alium animum sese obligandi videntur habere. Sponso autem videtur solo consensu perfici, & ea facta, & acceptata, non potest vnus coram resilire. Hoc supposito prouocatio ad ludum, vel saltum, pœna, aut præmio addito, potest fieri, sicut quando aliqui sese ad

aliud ludi genus prouocant; sicut enim pila, siue cursus, vel saltu certare possunt; & tunc ante ceptum ludum, cursum, vel saltum, non est obligatio incipiendi. Si verò fiat per modum sponsonis, & quasi concertando de veritate rei, & de euentu, tunc putat procedere doctrinam, & sententiam affirmatiuam supradictorum Doctorum.

RESOL. LXXXI.

An sponsones cum conditione illicita sint licite? Et an lucrum acquisitum ex huiusmodi sponsonibus sit ex obligatione restituendum?

Et quid si sponso ita fieret: Si Turca hoc anno occideretur, dabo tibi centum, licetne hæc sponso: Ex p. 7. tr. 9. Ref. 69.

§. 1. Multæ sponsones possunt habere condiciones illicitas v.g. si duo certent de edendo, vel bibendo sponso facta, quod alter alterum edendo, vel potando vincet, vel sponsonem faciat quod Titium interficiet, vel quod hoc anno occidetur Princeps? Respondeo huiusmodi sponsones esse legibus ciuilibus damnatas, quia spe lucri homines inducuntur ad peccandum in huiusmodi sponsonibus mortem optando alicuius, nihilominus tamen lucrum acquisitum ex huiusmodi sponsonibus non est obligatione restituendum, si secluso dolo, & fraude sit partium; quia licet peccet sic contra leges sponsonem faciendo, non tamen peccat contra iustitiam lucrum retinendo, quia leges prohibent peccatum fieri, non tamen statuunt lucrum acceptum esse restituendum.

2. Quid si sponso ita fieret, si Turca hoc anno occideretur, dabo tibi centum, licetne sponso: Responded licere. Ratio est, quia nullum est peccatum expectare mortem inimici fidei. Et ita docet Faustus in Spec. Conf. disp. 3. 2. 9. 46 & Azor. 10. 3. lib. 1. c. 19. dub. 6. Bonacina de rebus. disp. 2. 9. 1. punct. 1. n. 18. Filiucius tom. 1. tract. 37. c. 2. n. 27. Sed circa hanc questionem ne deseras videre Scacciam 1. de Commer. §. 1. 9. 1. n. 97.

3. Notandum est tamen licitam esse de iure nature sponsonem super euentu futuro, ex quo damnum subsequeretur proximo, daturque occasio illud optandi: vt si duo spondeant, an Petrus intra tot dies morietur. Probatur, quia spondens quod morietur, potest non optare mortem, & si optet, id sua culpa euenit. Item quia communis Doctorum approbat census vitalitios, & tamen eadem occasio datur soluenti redditus optandi mortem. Et ita docet Sanchez in Opusc. tom. 1. lib. 1. c. 8. dub. 32. n. 5. Lugo de iust. tom. 2. disp. 3. i. sect. 6. n. 74. & Scaccia de Commer. §. 1. 9. 1. n. 97.

4. Idem etiam dicendum est quando duo spondent, quod Petrus faciet, vel non faciet tale peccatum, non peccant, nisi spondens optet, vt alter contrahat tale peccatum, vel ipsi opem ad contrahendum præstet. Sed non idem teneretur ad restitutionem lucri. Quando verò sponso fieret circa peccatum committendum ab ipso spondente, certum videtur, quod si ego dicam, te commissurum, tu verò dicas oppositum, licita erit sponso, quia lucrum speratum magis te impediet à peccato committendo. Contra verò, quando tu affirmas te peccaturum, & ego nego, periculosa est, & fugienda talis sponso, quæ te magis confirmat in proposito peccandi. Et quamuis Alcezer dicat; me non peccare acceptando sponsonem, ad quam tu me prouocas circa peccatum tuum futurum: melius tamen Sanchez contra illum sentit ipsam acceptationem fore illicitam. Qui tamen n. 9. bene monet nõ esse obligationem restituendi lucrum, etiam si peccatum, quod est materia sponsonis, sit contra iustitiam: quia ego non do pretium pro peccato committendo, sed committo futuro euentu fortuito. Sicut nõ est simonia sponsonem facere circa beneficium Ecclesiasticum obtinendum.

Handwritten notes in red ink on the right margin, including the word 'Cessa' at the top and other illegible characters and symbols.

dam, vel non obtinendum à Petro, propter eandem rationem. Cauendam tamen est ne per extu sponsonis palietur promissio, quia aliquis alliciat ad procurandum beneficium Petro, vel simile aliud peccatum, est enim speciosus quidam titulus subornandi electores, vel iudices. Et hæc omnia docet Lugo, & Sanchez *locis citatis*.

RESOL. LXXXII.

An census vitalicius sit licitus, quia reducitur ad contrahum sponsonis? Ex p. 7. tr. 9. Ref. 70.

Sup. hoc in
Ref. p. 7. tr. 9.
§. Norandū.
& in alio
cuius not.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè, qui enim dat 100. v. g. Caio, cum pacto, vt det singulis annis 10. vel annorum maiori, quam vt numerus aureorum sufficere possit ad dandos 10. vel 12. singulis annis; Caius contra spondet fore minorem numerum annorum; si ergo qui dat 100. superuixerit n. 10. vel 8. annorum, quo spatio exhauritur summa deposita, lucrabitur 10. vel 12. aureos tot annis, quot superuixerit; si non pertingat, contra amittit Caio lucrificandos. Quia ergo incertus est exitus vite, & æquum æstimatur esse periculum amittendi, & spes lucrandi; ideo iustus eiusmodi contractus videtur. Et ita docet Filiucius *10. 2. tr. 37. c. 2. n. 34.*

RESOL. LXXXIII.

An sponso dantis centum pro reddendis 300. si filia vixerit, modus quo infra explicabitur sit licitus? Ex p. 7. tr. 9. Ref. 71.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondeo: & ideo ad hanc sponsonem & genus ludi, reducitur ille modus efficiendi dotem filia, quo Pater, nata, filia, dat alicui mercatori centū aureos, cum pacto, quod si filia vixerit anno 13. reddat trecentos aureos pro eius dote, & si ante prædictum annum mortua fuerit, totum lucretur, qui modus est licitus, non vt aliqui dicunt, quia habetur ratio fructuum, vt tantum detur anno 13. quantum illa pecunia toto illo tempore cum fructibus similiter negociationi semper expositis, mercator lucratus fuerit, vt intelligatur quedam societas, nam hac ratione potius est illicitus, quia in hac societate, vsque ad annum 13. Pater nimis grauatur, nam si filia moreretur anno 12. perderet capitale cum fructibus, quæ omnia lucraretur socius, cuius conditio est longè melior, & si dicatur hoc esse ratione assicurationis capitalis, & fructuum, casu quod filia sit viua; responderetur, quod ista assicuratio non est tanti æstimanda; dicimus igitur, quod iste contractus iustificatur, etiam si non habeatur ista ratio & pactum sit, quod anno 13. si vixerit detur longè amplius, quam quis prædicta pecunia lucrari posset, quia potest admitti & sustineri tanquam ludus de futuro euentu, in quo, vt videmus sæpè, quis deponit paruum summam contra magnam breuè etiam perdendam, aut lucrandam; & miror quosdam dixisse esse vsuram, nam si filia illum annum non attigerit, nihil soluendum est, nec fors principalis restituenda, & cum iste contractus non iustificatur, vt societas, sed vt ludus, vel vt contractus innominatus, do vt des, non est vsura, etiam si pecunia detur mercaturam non exercenti, sed mercaturam exercenti, cum recepta lucretur, potest se maiori periculo ex-

In indice primo huius Tom. 6. Vide Apendicem ad hunc Tract. 4. Vbi inuenies alias paucas quæst. mistas, & dispersas per alios Tom. Tract. & Ref. quæ simul pertinent ad hunc Tract. 4. de Ludo & Sponsonibus.

ponere. Et hæc omnia docet Philiaricus *de offic. Sacerd. 10. 2. p. 2.* cui adde Scacciam *tr. de Commer. §. 1. q. 1. c. 199.*

RESOL. LXXXIV.

An si quis accipit à Caio 100. eo pacto, vt teneatur reddere 200. si post anno, duos redeat in patriam, vel vxorem ducat, vel Presbyter fiat, sit sponso licita? Ex part. 7. tr. 9. Ref. 72.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè: nam hic contractus reducitur ad contractum sponsonis; Titius enim spondet 100. amittendos si Caius ad patriam non redierit intra duos annos, vel non sumat vxorem, vel non fiat Presbyter; Caius contra spondet 200. si redierit saluus, vel duxerit vxorem, vel Presbyter fiat. Et quoniam est incertus rei euentus, supponitur enim Caium liberum esse, & posse Romam ire, vel non ire, ducere item vxorem, vel non, &c. ideo licitus & iustus erit. Et ita docet Azorius *10. 3. lib. 1. c. 2. 1. dub. 1.* vbi sic ait. Queritur an sit licitus contractus, qui frequenter fieri solet in Flandria, & Gallia, v. g. Titius accipit à Caio 100. nummos aureos, ea conditione, vt Titius reddere teneatur 200. si post duos annos visa Vrbe Roma saluus redierit in patriam, vel si vxorem duxerit, vel si fiat Presbyter: Respondetur, huiusmodi contractum esse licitum, & iustum, quia in hoc contractu est quedam incertitudo euentus futuri, ob quam uterque Titius, & Caius ex æquo lucrificare, vel perdere possunt; nam Caius, qui dedit Titio 100. nummos aureos, acquirit sibi, 200. si redierit Titius incolumis, & saluus in patriam: vrbe Roma visa, aut si Presbyter fiat, aut si vxorem ducat: quæ singula sunt dubia, & incerta: si minus, hoc est, si Titius non redierit incolumis post duos annos, visa Roma, idem Caius amittit 100. nummos, quos dederat Titio, & eos sibi Titius acquirit. Vnde non est mutuum in hoc contractu, quia Titius accipiens 100. nummos à Caio, non tenetur in omni euentu toridem reddere Caio, sed sicut Caius potest lucrificare 100. ultra 100. quæ dedit Titio, sic etiam Titius potest lucrificare 100. quæ acceperat à Caio. Ita Azorius, & post illum Filiucius, *10. 2. tr. 7. c. 2. n. 32.* quibus omnibus superius allegatis adde etiam Scacciam *in tr. de Commer. §. 1. q. 1. n. 97.*

RESOL. LXXXV.

An sit licitum dare Caium 100. eo pacto, vt si post annum vixerit, reddat 200. si moriatur, nihil reddat, vel si vixerit, reddat 100. si vero moriatur hæreditibus reddat 80? Ex part. 7. tr. 9. Ref. 73.

§. 2. **R**espondeo affirmatiuè: est enim genus quedam sponsonis, in quo Titius, & Caius ex æquo se exponunt lucro, & damno pro euentu dubio & incerto. Et quamuis Titius se exponat maiori damno, quam lucro nam si moriatur perdit 15. si vixerit lucratur tantum 10. Tamen probabilius æstimatur Titium victurum, cum sit aliqui sanus, & vegetus, ideoque vt sit iusta sponso, debet maiori periculo se exponere, sicut si probabilius indicaretur fore, vt moriatur, deberet minus perdere, & plus lucrificare. Et ita docet Azorius *10. 3. lib. 1. c. 2. 1. dub. 2.* Filiucius *10. 2. tr. 37. c. 2. n. 31.* quibus adde Scacciam *tr. de Commer. §. 1. q. 1. n. 99.* & Bonacinam *de restit. disp. 2. q. 3. punct. 1. n. 18.*